

Opatrenia prijaté Európskou komisiou na boj s korona-krízou a zmiernenie jej ekonomických dopadov

1. Zvyšovanie flexibility existujúcich pravidiel

1.1 Poskytovanie štátnej pomoci

Komisia prijala (20/3) **dočasný rámec štátnej pomoci**, ktorý prináša niekoľko možností na poskytnutie likvidity, napríklad granty alebo daňové úľavy do výšky 800 000 Eur. Členským štátom umožní výraznejšie podporiť ekonomiku počas ochorenia COVID-19. Vzhľadom na obmedzenú výšku EÚ rozpočtu, hlavnú úlohu budú naďalej zohrávať štátne rozpočty členských krajín.

Dočasný rámec ([Tlačová správa](#)) stanovuje 5 druhov pomoci:

- **priame granty, selektívne daňové zvýhodnenia a zálohové platby:** členské štáty budú môcť zaviesť schémy, aby mohli vybraným podnikom poskytnúť až 800 000 eur na riešenie naliehavých potrieb likvidity;
- **štátne záruky za úvery, ktoré banky poskytli podnikom:** členské štáty budú môcť poskytnúť štátne záruky, aby zabezpečili, aby mohli banky naďalej poskytovať úvery klientom, ktorí ich potrebujú;
- **dotované verejné úvery pre podniky:** členské štáty budú môcť poskytovať podnikom úvery so zvýhodnenými úrokovými sadzbami; tieto úvery môžu podnikom pomôcť pokryť okamžité prevádzkové a investičné potreby;
- **záruky pre banky, ktoré sprostredkujú štátnu pomoc reálnej ekonomike:** niektoré členské štáty chcú stavať na existujúcich úverových kapacitách bánk a použiť ich ako sprostredkovateľa podpory pre podniky, najmä malé a stredné podniky. Z rámca jasne vyplýva, že takáto pomoc sa považuje za priamu pomoc klientom bánk, nie samotným bankám. Obsahuje tiež pokyny, ako zabezpečiť minimálne narušenie hospodárskej súťaže medzi bankami;
- **krátkodobé poistenie vývozných úverov:** rámec poskytuje dodatočnú flexibilitu, pokiaľ ide o preukazovanie neschopnosti pokryť obchodovateľné riziká v niektorých krajinách. Umožňuje tak, aby štát v prípade potreby poskytoval krátkodobé poistenie vývozných úverov.

Pomoc poskytovaná v rámci dočasnej schémy je kumulatívna s výnimkou de minimis (maximálna výška pomoci 200 000 EUR pre podnik v období troch rokov), čo znamená, že možnosti navrhované v dočasnom rámci štátnej pomoci sú poskytované nad rámec toho čo umožňuje de minimis. Komisia schvaľuje štátnu pomoc nad 800 000 EUR v zrýchlenom schvaľovacom procese; do 800 000 EUR nie je potrebné Komisiu notifikovať. Komisia zároveň vytvorila špeciálny mailbox a telefónne číslo, aby takto pomohla členským štátom pri akýchkoľvek otázkach týkajúcich sa využitia štátnej pomoci.

Schémy štátnej pomoci, ktoré doteraz schválila Európska komisia:

- **FR: [francúzske schémy](#)**, 1,2 mld € pre MSP vo fin. ťažkostiach; EK schválila [fr. schému, ktorá odkladá leteckým spoločnostiam platbu určitých daní](#), účelom tejto schémy je odškodniť let. spoločnosti za časť škôd spôsobených prepuknutím pandémie a aspoň dočasne znížiť tlak na ich peňažné toky.
- **DE: [nemecké](#)** schémy na podporu hospodárstva,
- **DK: [dánska](#)** záručnú schému pre malé a stredné podniky + [podporu](#) vo výške 1,3 miliardy EUR na odškodnenie samostatne zárobkovo činných osôb za škody spôsobené vypuknutím koronavírusu, EK schválila [dánsky systém záruk](#) vo výške 130 mil. € pre MSP, ktorých vývozné činnosti boli obmedzené v dôsledku krízy.
- **IT: [talianska](#)** schému podpory vo výške **50 mil. €** na výrobu a dodávky lekárskeho vybavenia a masiek počas vypuknutia koronavírusu, [podpora MSP](#)
- **PT: [portugalské](#)** systémy záruk vo výške **3 mld. €** pre MSP postihnuté prepuknutím COVID19.

- **LU:** EK schválila [luxemburskú](#) schému na podporu spoločností postihnutých prepuknutím pandémie v hodnote 300 miliónov EUR aj ich [druhú schému](#),
- **LV:** [lotyšská](#) schéma vo výške 250 mil. €.
- **UK:** EK schválila schémy [Spojeného kráľovstva](#) na podporu MSP
- **IE:** EK schválila 200 mil. € na podporu hospodárstva počas epidémie
- **PL:** EK schválila 6 mil € na presun nákladnej dopravy z cestnej na železničnú
- **EE:** EK schválila 1,75 mld € - verejné záruky za úvery a poskytovanie úverov za výhodných podmienok

1.2 Európsky fiškálny rámec

Európska komisia navrhla (23/3) aktivovať **všeobecnú únikovú doložku rozpočtového rámca** s cieľom rýchlo, rozhodne a koordinovane reagovať na pandémiu spôsobenú koronavírusom. Po schválení tohto návrhu Radou budú môcť členské štáty prijať opatrenia na primerané riešenie krízy a odchyliť sa od rozpočtových požiadaviek, ktoré by sa za bežných okolností uplatňovali na základe európskeho fiškálneho rámca. Členské štáty už prijali alebo prijímajú rozpočtové opatrenia s cieľom zvýšiť kapacitu svojich systémov zdravotnej starostlivosti a poskytnúť pomoc tým občanom a odvetviam, ktoré sú obzvlášť zasiahnuté. Tieto opatrenia spolu s poklesom hospodárskej činnosti nevyhnutne povedú k podstatne vyšším rozpočtovým deficitom.

Komisia vyzýva Radu, aby jej návrh čo najskôr schválila. Keď bude úniková doložka schválená, **bude nadradená doložke o nezvyčajnej udalosti**, takže poskytne ČŠ ešte viac flexibility bez toho, aby ohrozila strednodobú fiškálnu udržateľnosť ([Tlačová správa](#))

1.3 Hospodárska súťaž

Európska sieť pre hospodársku súťaž vydala spoločné vyhlásenie o [uplatňovaní európskych pravidiel hospodárskej súťaže počas krízy](#) spôsobenej rozšírením ochorenia COVID-19, zdôraznila, že pravidlá sú dostatočne flexibilné na to, aby zohľadnili aj súčasné zmeny

EK spustila [špecializovanú webovú stránku](#), ktorá poskytuje usmernenia spoločnostiam a ich právnym poradcom v prípade nejasností o zlučiteľnosti konkrétnych spoluprác s európskym právom v oblasti hospodárskej súťaže. Cieľom je pomôcť podnikom navrhnuť nové a dočasné dojednania o spolupráci pro-konkurenčným spôsobom. Podniky môžu okrem stránky neformálne konzultovať aj prostredníctvom emailovej adresy: COMP-COVID-ANTITRUST@ec.europa.eu.

1.4. Pružnejšie verejné obstarávanie

Komisia poskytla usmernenia o tom, ako využiť všetky možnosti flexibility, ktoré ponúka rámec EÚ pre verejné obstarávanie, v núdzovej situácii spôsobenej prepuknutím koronavírusu. Právne predpisy EÚ už poskytujú verejným obstarávateľom v členských štátoch flexibilné riešenia na rýchle uspokojenie naliehavých potrieb, ako je nákup osobných ochranných prostriedkov, liekov a ventilátorov, ktoré sa majú čo najrýchlejšie dodať tým, ktorí ich potrebujú. Usmernenie poskytuje prehľad o výberových konaniach, ktoré majú verejní obstarávatelia k dispozícii, a príslušné termíny. Navyše, poukazuje na možnosti, ktoré siahajú od značného skrátenia všeobecne platných lehôt až po obstarávanie bez predchádzajúceho uverejnenia oznámení o vyhlásení zadávacieho konania vo výnimočných prípadoch, ako je napríklad mimoriadna naliehavosť spojená s bojom proti koronavírusu. Poskytuje tiež objasnenie napríklad toho, ako by v tejto situácii nedostatku kľúčových dodávok mohli verejní obstarávatelia nájsť alternatívne riešenia a spôsoby, ako sa zapojiť do trhu [Usmernenia EK](#).

2. Mobilizácia prostriedkov z Európskeho rozpočtu

2.1 Investičná iniciatíva - mobilizácia eurofondov

Prvá fáza: Komisia navrhla mobilizáciu doposiaľ neviazaných prostriedkov v rámci politiky súdržnosti a ich použitie na zvládnutie krízy s COVID19. Zmenou legislatívy (koniec marca) sa zvýšila flexibilitu, ktorá umožní financovať aj také aktivity, ktoré európske pravidla doteraz zakazovali a tak rýchlo reagovať na vznikajúce potreby najviac postihnutých sektorov:

- **zdravotníctvo** (napr. financovanie zdravotníckeho vybavenia, liekov, ochranných pomôcok, testov a testovacích zariadení, nábor zdravotníckych pracovníkov, komunikačné kampane či informovanie verejnosti);
- **malé a stredné podniky/MSP** (financovanie prevádzkového kapitálu MSP formou grantov alebo úverových produktov);
- **trh práce** (napr. opatrenia pre udržanie zamestnanosti, krátkodobé pracovné dohody).

Na tento účel Európska komisia navrhuje, že nebude žiadať členské štáty o vrátenie nevyužitých prostriedkov predbežného financovania štrukturálnych fondov, ktoré môžu byť použité v rámci tejto iniciatívy. V prípade Slovenska to za rok 2019 predstavuje 526 miliónov EUR, ktoré sa už nachádzajú v slovenskom rozpočte, Ďalšia suma z pred-financovania za rok 2020 v objeme 383 miliónov EUR bude zaslaná v mesiacoch marec a apríl. Komisia odhaduje, že Slovensko by mohlo takto zmobilizovať prostriedky v objeme 2,5 miliárd EUR, ale konečná suma vzíde až z analýz voľných prostriedkov na národnej úrovni. Na európskej úrovni by mohlo ísť o mobilizáciu balíka 37 miliárd EUR a to na financovanie opatrení, ktorú súvisia s dopadmi koronavírusu. Za účelom urýchlenej implementácie týchto opatrení vytvorila EK pracovnú skupinu, ktorá slúži ako jednotný kontaktný bod pre všetky otázky súvisiace s využitím týchto prostriedkov a pozostáva z nominovaných zástupcov členských krajín. Ďalšie uvoľňovanie pravidiel a zvýšenie flexibility s cieľom umožniť rýchlejšie a adresnejšie využitie voľných eurofondov, predstavila EK 2 apríla v Investičnej iniciatíve Koronavírus Plus.

Na európskej úrovni by mohlo ísť o mobilizáciu balíka 37 miliárd EUR a to na financovanie opatrení, ktorú súvisia s dopadmi koronavírusu. Za účelom urýchlenej implementácie týchto opatrení vytvorila Európska komisia pracovnú skupinu, ktorá slúži ako jednotný kontaktný bod pre všetky otázky súvisiace s využitím týchto prostriedkov a pozostáva z nominovaných zástupcov členských krajín. Ďalšie uvoľňovanie pravidiel a zvýšenie flexibility s cieľom umožniť rýchlejšie a adresnejšie využitie voľných eurofondov, predstavila EK 2 apríla v Investičnej iniciatíve Koronavirus Plus.

2.2 Posilnenie Európskeho investičného fondu

Komisia uvoľní z **rozpočtu EÚ 1 mld € ako záruku pre Európsky investičný fond s cieľom motivovať banky, aby poskytli likviditu MSP** a malým spoločnostiam so strednou trhovou kapitalizáciou, mobilizujúc 8 mld € vcelku na pomoc aspoň 100 000 firmám v EÚ. EIB Group sa zameria na vytvorenie dodatočnej 20 mld. € investície do MSP a posilnenia ich likvidity, čiastočne využijúc svoj kapitál a čiastočne sa opierajúc o rozpočet EÚ

2.3 Posilnenie Európskeho globalizačného fondu

Európsky globalizačný fond – pomoc pre prepustených zamestnancov a živnostníkov postihnutých krízou. Tento rok je vo fonde alokácia 179 mil €.

2.4 Rozšírenie Fondu solidarity

Rozšírenie Fondu solidarity EÚ aj na krízu v oblasti verejného zdravia, aby sa mohol v prípade potreby mobilizovať pre najviac zasiahnuté členské štáty. V roku 2020 je k dispozícii **800 miliónov EUR**.

2.5 Iniciatíva SURE

SURE je nový nástroj, ktorý poskytne úvery až do výšky 100 miliárd EUR krajinám, ktoré to

potrebujú na to, aby mohli pracovníci dostávať príjem a podniky si mohli udržať svojich zamestnancov. Vďaka týmto prostriedkom ľudia naďalej budú môcť platiť svoje nájomné, faktúry a potravinové nákupy, a zároveň tieto prostriedky prispievajú k zachovaniu veľmi potrebnej stability hospodárstva. Úvery budú založené na zárukách poskytnutých členskými štátmi a budú smerovať tam, kde je ich použitie najnaliehavejšie. Nástroj SURE bude podporovať režimy skráteného pracovného času a podobné opatrenia zamerané na pomoc členským štátom pri ochrane pracovných miest, zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb pred rizikom prepustenia a straty príjmu. Firmy budú môcť dočasne skrátiť pracovný čas zamestnancov alebo úplne pozastaviť prácu, a to s podporou príjmu od štátu za neodpracované hodiny. Samostatne zárobkovo činné osoby dostanú náhradu príjmu za súčasnú núdzovú situáciu.

Viac informácií nájdete tu

[Otázky a odpovede: Komisia navrhuje SURE, nový dočasný nástroj v hodnote do 100 miliárd EUR na pomoc pri ochrane pracovných miest a ľudí pri práci](#)

Prehľad: [Podpora členských štátov s cieľom chrániť pracovníkov a pracovné miesta - SURE](#)

3. Menová politika - poskytovanie likvidity

3.1 Program Európskej Centrálnej Banky

Opatrenia na zmiernenie dopadov koronavírusu s cieľom poskytnúť okamžitú likviditnú podporu finančnému systému eurozóny prijala aj **Európska centrálna banka (ECB)**. 12. marca 2020. prijala **komplexný balík opatrení menovej politiky**, ktorý zahŕňa dlhodobejšie refinančné operácie (longer-term refinancing operations - LTROs), operácie TLTRO III (od júna 2020 do júna 2021) s priaznivejšími podmienkami a dodatočný nákup aktív v objeme 120 mld. EUR v rámci programu nákupu aktív súkromného sektora. Tieto operácie sú zamerané na podporu bankového úverovania subjektov, ktoré sú najviac zasiahnuté šírením koronavírusu, najmä malým a stredným podnikom. Bankový dohľad ECB v ten istý deň prijal opatrenie, že banky môžu v plnej miere využívať kapitálové a likviditné vankúše vrátane odporúčaní tzv. Druhého piliera. 18. marca 2020 ECB prijala mimoriadne rozhodnutie realizovať nový dočasný program nákupu aktív tzv. **Pandemic Emergency Purchase Programme (PEPP)** v objeme 750 mld. EUR, ktorý je k dispozícii vo všetkých krajinách a zostane v platnosti dovtedy, kým krízová situácia ohľadne koronavírusu neskončí, minimálne však do konca roka 2020. Program sa týka vládnych aj firemných dlhopisov.